

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2019. május

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízrajzi és Vízugyjtő-gazdálkodási Főosztály
Vízrajzi Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2019. május 16.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

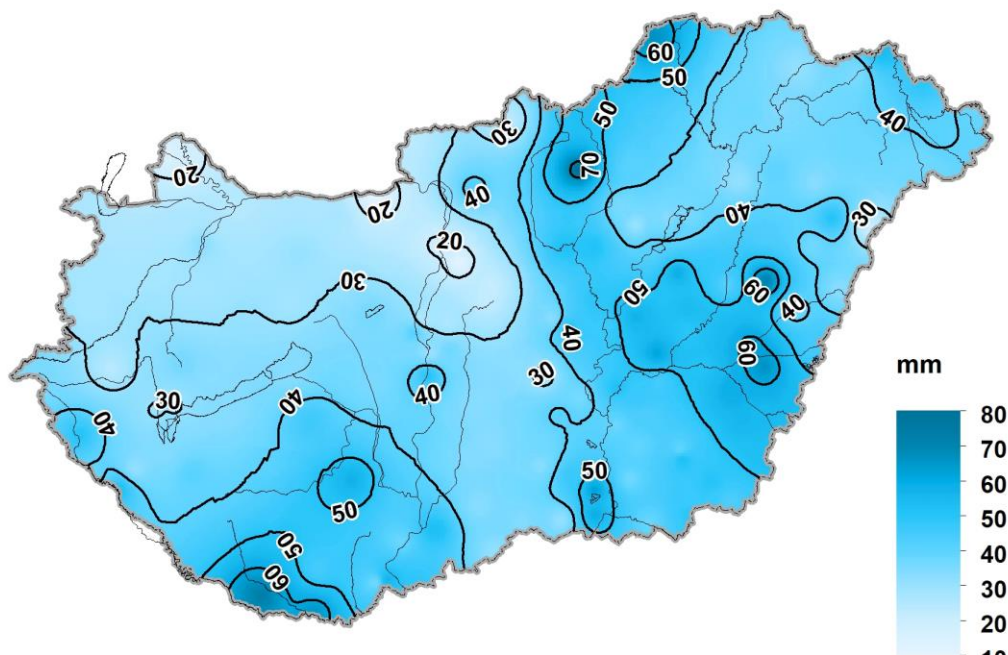
Csapadék

2019 áprilisában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 14 mm (Tát) és 74 mm (Kékestető) között alakult. Az országos területi átlagérték 40 mm volt, ami 6 mm-rel (13%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) április havi átlagánál.

Áprilisban az ország területének túlnyomó részén az éghajlati átlagnál kevesebb csapadék hullott. Az átlagosnál több csapadék a Körösök vidékén, a Hajdúság déli részén, Szeged térségében, valamint a Dél-Dunántúl egyes körzeteiben fordult elő.

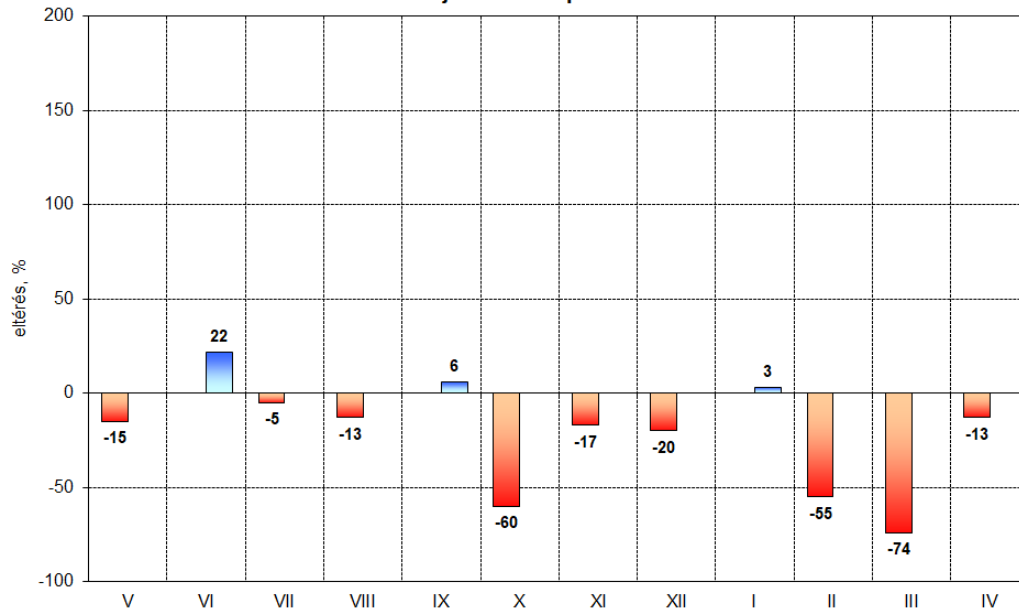
Országos áttekintésben az áprilisi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (33 mm) Tés állomáson, a legnagyobb csapadéktöbblet (28 mm) Kaba állomáson jelentkezett.

A 2019. április havi csapadékösszeg területi eloszlása

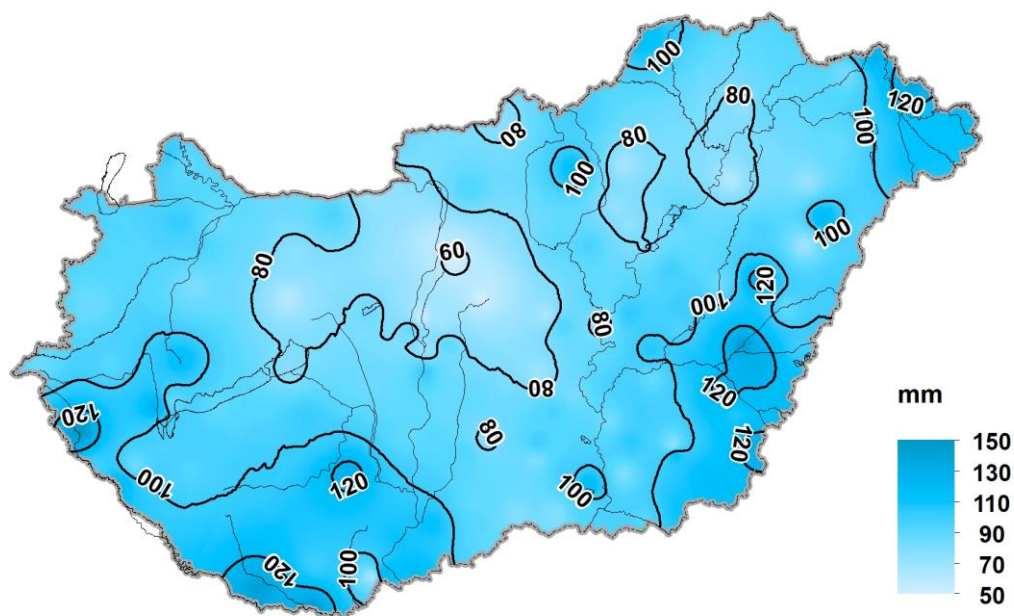
Az alábbi szövegtáblában a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

**A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének
 átlagától (1971-2000) való eltérése (%)
 a 2018. május - 2019. április időszakban**

A 2019. január-április időszakban lehullott csapadék mennyisége 55 mm (Budapest-Pestszentlőrinc) és 144 mm (Iklódbördőce) között alakult, az országos területi átlagérték 94 mm volt, ami az időszakos átlagnál 43 mm-rel (31%-kal) kevesebb. A négyhavi csapadékösszeg az ország területén – Szeghalom térségének kivételével – elmaradt az éghajlati átlagtól. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 4 havi csapadékhiány (134 mm) Tés, a legnagyobb csapadéktöbblet (15 mm) Szeghalom állomáson jelentkezett.

A 2019. január - április havi csapadékösszeg területi eloszlása

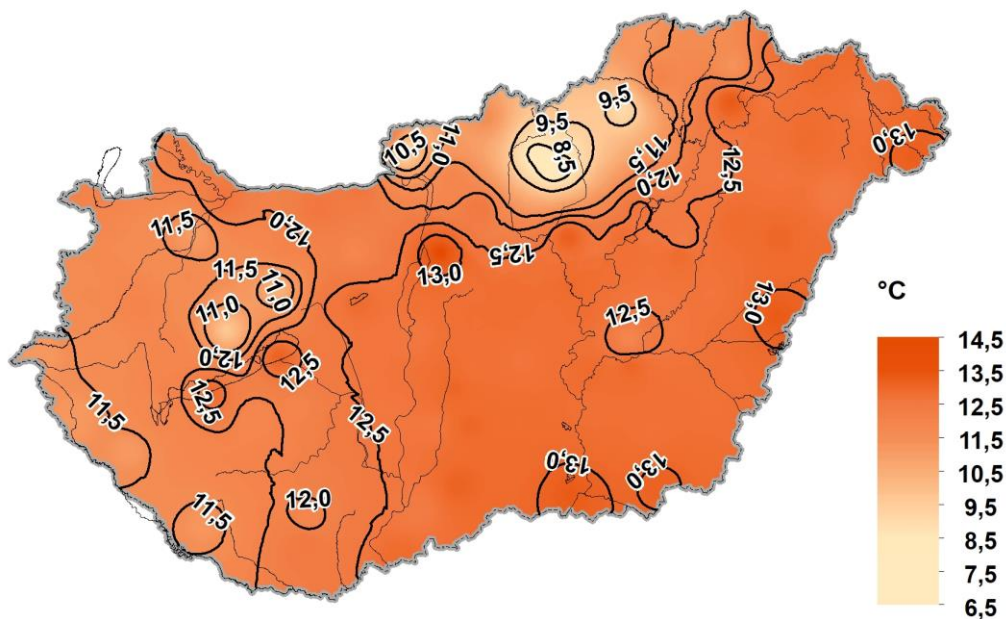

Léghőmérséklet

Az április havi középhőmérséklet 6,5°C (Kékestető) és 13,6°C (Budapest-Pestszentlőrinc) között alakult, az országos területi átlagérték 12,1°C volt, ami a sokévi (1971-2000) áprilisi átlagot 2,0°C-kal haladta meg.

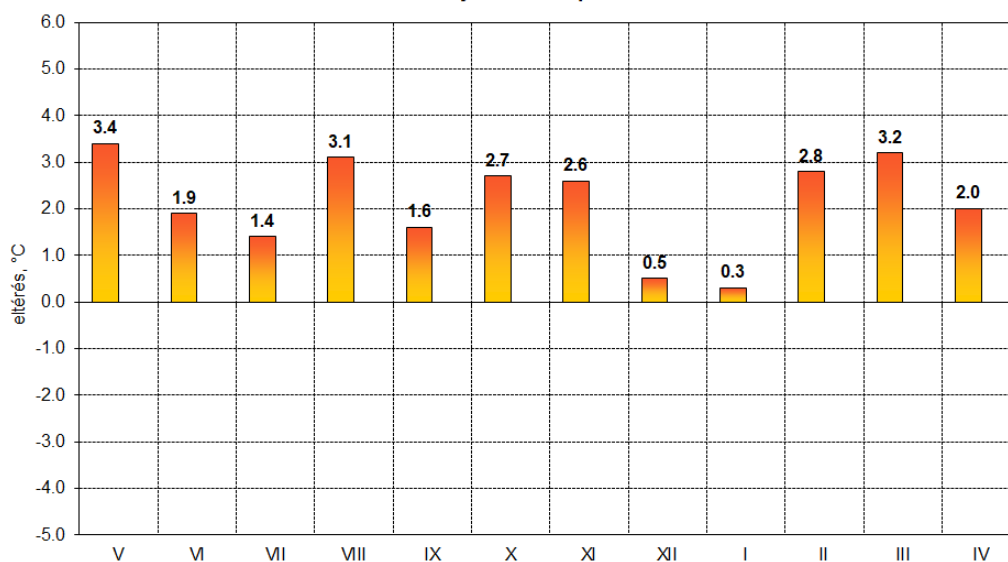
A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése (3,2°C) Jászapáti állomáson jelentkezett.

A 2019. április havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi szövegszerű ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C) a 2018. május - 2019. április időszakban

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma áprilisban az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően növekedett. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban április végén a 40-90% közötti telítettség értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma márciusban a 300 m-nél alacsonyabb területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest mérsékelten csökkent. A talajréteg nedvességtartalmát április végén a 35-75% közötti telítettség értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma áprilisban 300 m-nél alacsonyabb területeken alig változott. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a 60-85% közötti telítettség értékek jellemezték.

Talajvíz

Áprilisban a síkvidéki területek jelentős részén kismértékben tovább csökkent a talajvízszint. A csökkenés az érintett területek legnagyobb részén 10 cm-nél kisebb volt. Elsősorban a Mezőföldön, kisebb körzetekben azonban a Jászságban, illetve a Bihari-sík, a Körösmezei-sík és a Kis-Sárrét területén 10-25 cm közötti értékek is előfordultak. Kisebb emelkedés mutatkozott a Kisalföld északi részén, a Dráva-menti sík területén, a Csepeli-sík déli részén, a Felső-Tisza völgyében, a Hortobágy területén, a Nagykunság délnyugati részén és a Körös-Maros köze nyugati részén. Az emelkedés mértéke a Szigetköz északnyugati részén 50 cm-nél nagyobb volt, a Dráva-menti sík területén és az alföldi síkvidékek esetében csaknem mindenhol kisebb volt 10 cm-nél.

Áprilisban – néhány kisebb körzet kivételével – Magyarország valamennyi síkvidékén az 1971-2000. közötti időszak április hónapjai átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör. A legnagyobb (250-300 cm) eltérések a Duna-Tisza közén, a Hátság észak- és délnyugati térszínein, valamint a Mátra előterében, illetve a Beregi- és a Szatmári-sík területén (200-250 cm) fordultak elő. A Hátság és a Körös-Maros köze déli részén 150-220 cm különbség-érték volt jellemző. A Kisalföld és a Mezőföld területén változatos területi eloszlásban 25-75 cm, a Dráva-menti síkság területének nagyobb részén 50-100 cm eltérés mutatkozott.

A viszonyítási időszak átlagértékénél kissé magasabb talajvízszint csak elszórtan fordult elő az Alsó-Szigetközben, a Győr-Tatai-teraszvidéken, a Mezőföldön, Bácskai-síkságon, a Hortobágyon, a Dévaványai-sík, a Nagy-Sárrét, valamint a Körösmenti-sík kisebb részterületén.

Magyarország síkvidékei területi átlagában a talajvíztükör 2019. április hónapban az 1971-2000. közötti időszak április havi átlagértékénél ~80 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Az áprilisi időjárás kissé mérsékelte a vízhiányt a felső talajrétegekben, azonban ez csak átmenetileg jelentett kedvezőbb helyzetet.

A talajrétegekben áprilisban nem volt megállapítható teljes feltöltődési folyamat. A felső rétegek 10-30 cm-es mélységig nedvesedtek át, a mélyebb talajrétegek azonban továbbra is jelentős vízhiányt mutattak.

A továbbiakban a csapadékhajlam növekedésével a kedvezőtlen vízháztartási helyzet számottevően javulhat, de leginkább csak a felső rétegek vízkészletei növekedhetnek. Az átlagosnál szárazabb időjárást feltételező időjárási forgatókönyv beválása esetén erős-, súlyos aszály kialakulására kell felkészülni.

Belvízi helyzetértékelés

2019 áprilisában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 108,73 millió m³ volt, ami 22,51 millió m³-rel (26%-kal) haladta meg az előző havi értéket. Az április havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés maximum 420 ha kiterjedésben a Kis-Balaton belvízrendszer területén fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 áprilisában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 1,90 millió m³-rel (3%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. április 11-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint májusban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, júniusban az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, júliusban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
május	15,4 – 17,4 (15,6)	40 – 85 (61)
június	18,5 – 20,6 (18,6)	50– 110 (75)
július	20,6 – 22,7 (20,4)	40 – 75 (64)

Az OMSZ 2019. május 16-án kiadott középtávú időjárás-előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban mérsékeltén változékony későtavaszi időjárásra lehet számítani. Az időszak második harmadában többször és többfelé várható eső. A legtöbb csapadék az Északi-középhegység területén, valamint az ország középső részének egyes községeiben valószínű. A hőmérséklet az időszak első harmadában fokozatosan emelkedik és a hétvégén a napi középhőmérsékletek sokfelé meghaladhatják az időszakos éghajlati átlagot. Ezt követően kisebb lehűlés valószínű, de a napi középhőmérsékletek előreláthatólag ekkor sem csökkennek az éghajlati átlagnak megfelelő értékek alá.

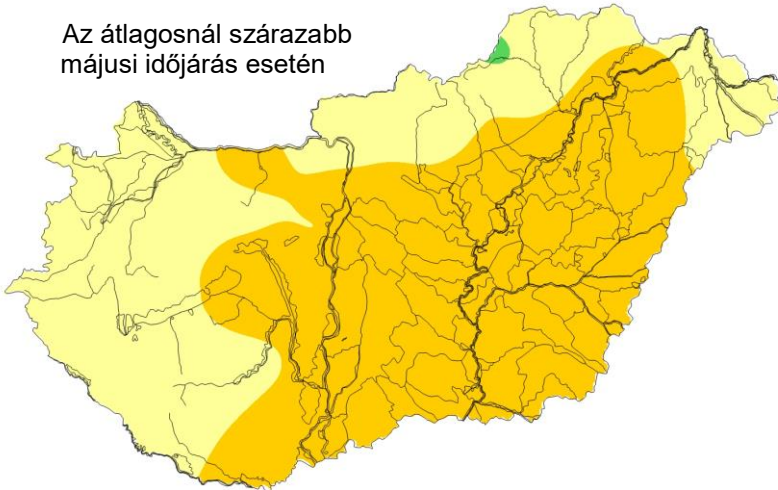
Vízháztartási előrejelzés

Április végén az egy évvel korábbi állapothoz képest országos viszonylatban jelentősen szárazabb vízháztartási helyzetet volt a jellemző.

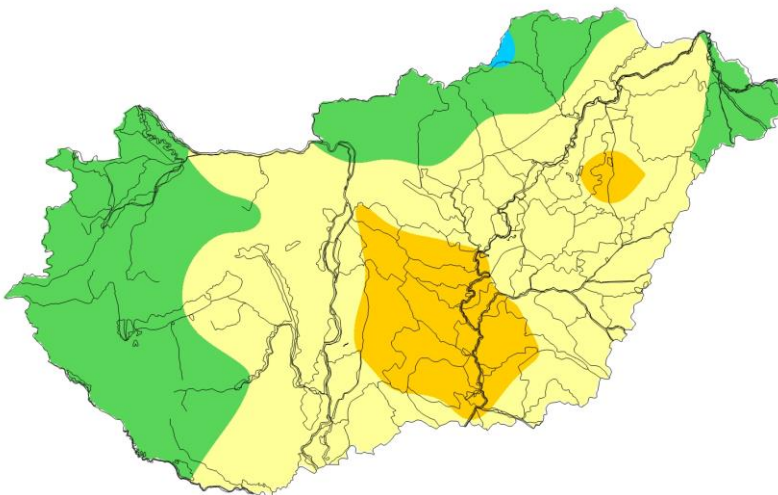
A májusra előrejelzett az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás következtében a síkvidéki területek legnagyobb részén továbbra is száraz vízháztartási helyzet prognosztizálható. Az ország északi és északkeleti részén, valamint a Dunántúl nyugati kétharmadán átmeneti vízháztartási helyzetre lehet számítani.

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a májusi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb májusi időjárás esetén

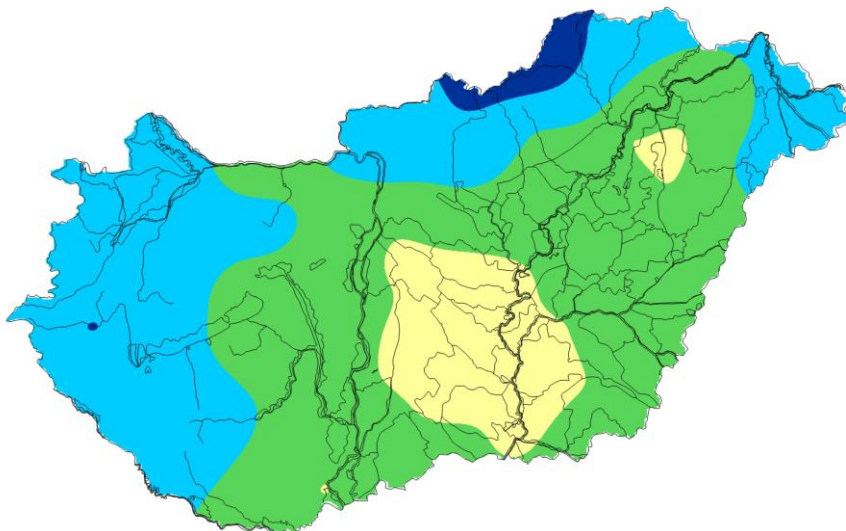
Átlagosan csapadékos májusi időjárás esetén

GVM

Az átlagosnál csapadékosabb
májusi időjárás esetén

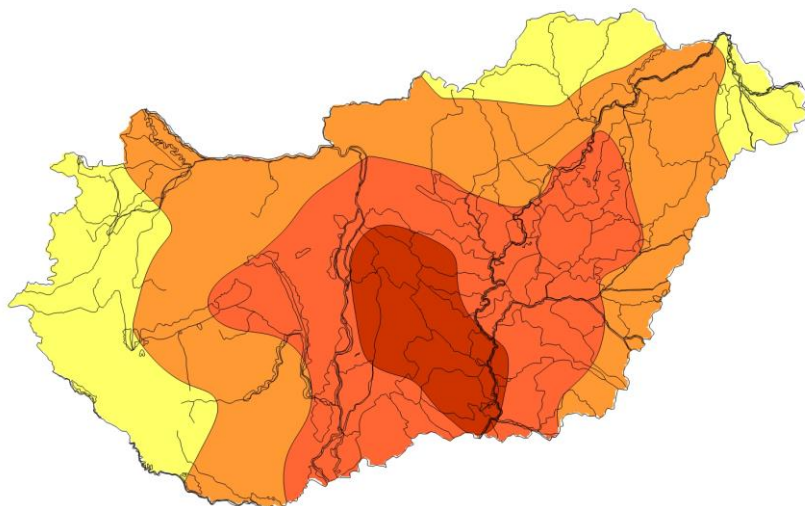

Aszály előrejelzés

Abban az esetben, ha a május és a nyári hónapok csapadékszegények lesznek, az aszály erős fokozata az Alföld középső és déli részén kialakulhat az aszályindex 10 feletti értékeivel. Ebben az esetben az aszályindex országos átlaga is valószínűleg ekkor 9,0 felett valószínűsíthető.

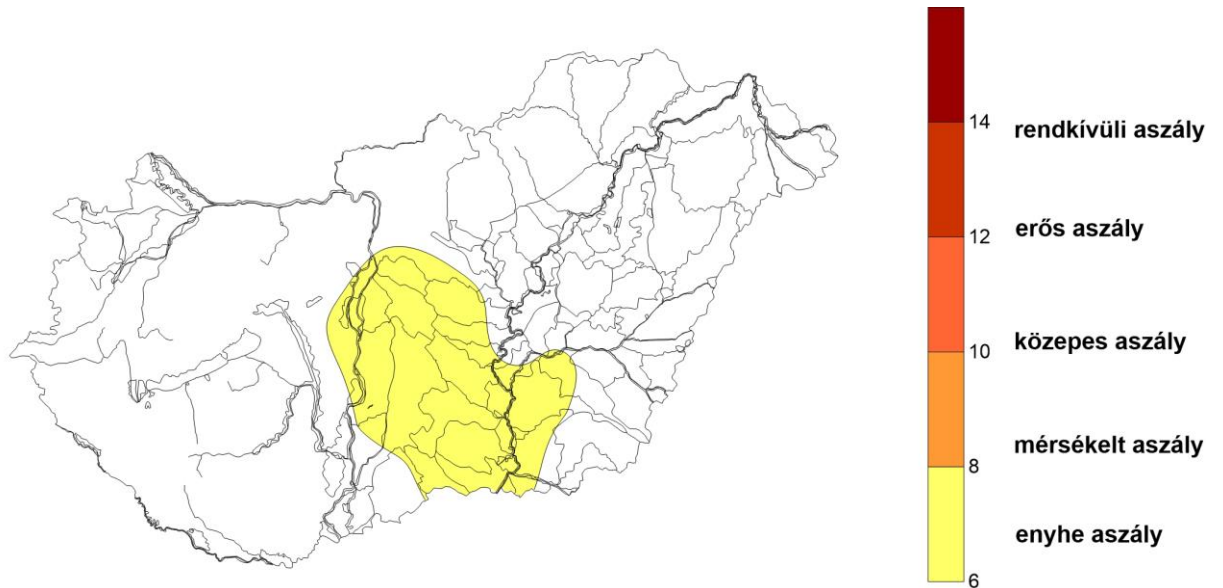
Átlagos további időjárás esetén enyhe aszály - a 6,0 küszöbértéket megközelítő, illetve meghaladó értékkel – szintén a Duna-Tisza-közén és a Dél-Alföldön jelentkezhethet.

Az átlagosnál szárazabb
további időjárás esetén

Átlagosan csapadékos
további időjárás esetén

PAI (°C/100mm)

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.